

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af loven om oprettelse af „Rask-Ørsted Fondet“ (Danmarks internationale videnskabelige Fond).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2629; fremsættelsen findes i tidenden sp. 4737).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Alsing Andersen: Det er en overordentlig betydningsfuld virksomhed, der i den forløbne tid er udøvet gennem „Rask-Ørsted Fondet“ for at give dansk videnskab en rimelig placering i det internationale videnskabelige samarbejde. Denne virksomhed bør ikke lide skade på grund af den økonomiske udvikling, og vort parti er derfor tilfreds med, at den højtærede undervisningsminister har fulgt henvendelsen fra „Rask-Ørsted Fondet“'s bestyrelse om forhøjelse af statens årlige bidrag til fondets virksomhed og foreslået, at dette forhøjes fra 400 000 kr. til 500 000 kr. Vi er endvidere indforstået med den foreslåede nyordning, hvorefter beløbet bevilges på de årlige finanslove. Den socialdemokratiske gruppe kan derfor helt og fuldt give lovforslaget sin tilslutning.

Helga Pedersen: Efter min opfattelse har bestyrelsen for „Rask-Ørsted Fondet“ i det andragende, som er aftrykt i bemærkningerne til det foreliggende lovforslag, på overbevisende måde redegjort for, at de midler, som efter gældende lov stilles til rådighed for fondet, ikke er tilstrækkelige i dag, hvis fondet skal kunne opfylde de formål, man har tænkt sig. Allerede prisstigningerne siden 1948 begrundet en vis forhøjelse af rådighedsbeløbet, og det har også gjort indtryk på mig, at det oplyses, at fondet har måttet afslå velmotiverede ansøgninger.

Ved behandlingen af lovforslaget må vi imidlertid erindre, hvilke midler der på anden vis er stillet til rådighed for samme eller lignende formål. Siden 1948 har vi fået Statens almindelige Videnskabsfond, og også Carlsbergfondet råder over betydelige midler, hvorfor jeg synes, at vi i et udvalg bør se nærmere på afgrænsningen mellem „Rask-Ørsted Fondet“'s, Statens almindelige Videnskabsfonds og Carlsbergfondets virk-

somhed; spørgsmålet bliver så, om de samlede midler, der er til rådighed for disse institutioner, er tilstrækkelige. Vort parti ser med sympati på de her omhandlede formål og vil gerne medvirke til en hurtig og velvillig behandling af lovforslaget.

Hvidberg: Siden „Rask-Ørsted Fondet“ skabtes efter den første verdenskrig, har det i stedse højere grad vist sig, at det er et nødvendigt, man kan sige helt uundværligt redskab for dansk videnskab. Forskningen er international, og Danmark kan ikke isolere sig uden at stagnere. Vi må placere os i verden, og vi må vise verden, hvad danske forskere formår.

Efter den anden verdenskrig skete der en forhøjelse af rådighedssummen, som dermed nåede op på 400 000 kr.; med disse 400 000 kr. om året er det kun gået nogenlunde. Der er ingen tvivl om, at man har måttet afslå berettigede ansøgninger gang efter gang, og jeg vil gerne have lov til at pointere, at „Rask-Ørsted Fondet“'s ledelse efter mit kendskab er overmåde påpasselig og nøjeregnende med, hvilke ansøgninger den imødekommer. Der finder bestemt ingen ekstravagancer eller flotheder sted på nogen måde. Fremmede forskere, der som „Rask-Ørsted Fondet“'s gæster bor i landet i studieøjemed, har kun 500 kr. om måneden at leve for, et beløb, disse fremmede videnskabsmænd i virkeligheden dårligt kan klare sig for. Mange af de bevillinger, der gives af „Rask-Ørsted Fondet“ til videnskabelige formål, ligger altså åbenbart lige i underkanten.

Når derfor „Rask-Ørsted Fondet“ nu henvender sig til staten om yderligere 100 000 kr. og henviser til, at det har måttet tage mange nye opgaver op, idet det internationale samarbejde er blevet intensiveret, og endvidere henviser til hele den økonomiske udvikling, forekommer det mig, at folketinget enigt bør støtte dette fond.

Den foregående ærede taler nævnte Statens almindelige Videnskabsfond og ønskede i et udvalg klaring på forholdet dertil og til Carlsbergfondet. Jeg tror i og for sig, at samarbejdet mellem disse fonds foregår på en udmærket måde; der er jo meget nær kontakt mellem ledelserne, og der er ingen tvivl om, at Statens almindelige Videnskabsfond i nogen måde har kunnet støtte

[Hvidberg.]

„Rask-Ørsted Fondet“ i dets bestræbelser; men de to fonds' hensigt og mål går dog i helt forskellige retninger.

På mit partis vegne kan jeg slutte mig til en yderligere forhøjelse af det årlige rådighedsbeløb med 100 000 kr., idet jeg udtaler håbet om, at det må blive stående derved i nogen tid, men jeg frygter for, at „Rask-Ørsted Fondet“ kommer igen. Efter min mening må det nu ordnes sådan, at dets økonomi sikres for en årrække.

Den ændring, der er foretaget, således at man i stedet for statsforskrivning får en lovbestemt årlig udgift på undervisningsministeriets driftsbudget, har jeg ikke noget at indvende imod; „Rask-Ørsted Fondet“ forbliver alligevel et fond. På den måde har man jo også indrettet sig med Statens almindelige Videnskabsfond, og de finanstekniske folk siger, at det er det bedste.

Jeg kan udtale håbet om, at sagen må blive gennemført hurtigt.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Det er særdeles velbegrundet at forhøje tilskuddet til „Rask-Ørsted Fondet“, og jeg synes, det er rimeligt at sætte tilskuddet op fra 400 000 til 500 000 kr. „Rask-Ørsted Fondet“s bestyrelse har givet en meget udførlig begrundelse for henvendelsen til ministeriet, som jeg kan slutte mig til, og jeg skal på min gruppes vegne anbefale lovforslagets gennemførelse.

Undervisningsministeren (Bomholt): Jeg takker det ærede medlem hr. Hvidberg for den venlige omtale af „Rask-Ørsted Fondet“s omhyggelige administration, og jeg takker ordførerne iøvrigt for deres positive holdning. Det vil glæde „Rask-Ørsted Fondet“s ledelse og danske videnskabsmænd, at bevillingen nu synes sikret.

Det ærede medlem frk. Helga Pedersen udtalte ønske om at få en nærmere redegørelse for samarbejdet mellem de store videnskabelige fonds. Jeg har tidligere været stærkt optaget af samme tankegang, og der er vistnok som følge af mit tidligere initiativ dannet en koordinationsordning. Jeg skal give nærmere besked herom i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Alsing Andersen: Efter det derom fremsatte ønske foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Første næstformand (Arnth Jensen): Den sidste sag på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til beslutning af folketinget [om nedsættelse af et udvalg vedrørende de i 1945—53 virkende parlamentariske kommissioners beretninger]. (Af Gustav Pedersen m. fl.).

(Forslaget til beslutning findes i tillæg A. sp. 2645).

Sagen sattes til forhandling.

Aksel Larsen: Når man tænker på, hvad der er gået forud for dette forslags fremsættelse, når man tænker på de 9 lange års undersøgelser i den parlamentariske kommission bag lukkede døre, når man tænker på det bjerg af materiale, der efter 9 års forløb foreligger til bedømmelse, når man ved, hvad meningen med det hele er, når man ved, at der ikke skal ske noget, så fristes man til at bruge et bevinget ord, som i sin tid anvendtes af en kronet monark i en bestemt situation: „Hvortil dog alle disse formaliteter?“ Hvorfor vil man fra de herrer forslagsstilleres side have nedsat et sådant udvalg, når man i forvejen præcis ved, hvilken indstilling dette udvalg vil komme med, og hvad der vil ske med denne indstilling her i tinget? Jeg kan ikke svinge mig op til nogen som helst lidenskab i forbindelse med behandlingen af denne sag, men jeg kan sige, at det ville unøgteligt have været mere logisk og konsekvent, om forslaget ikke var gået ud på nedsættelse af et 17